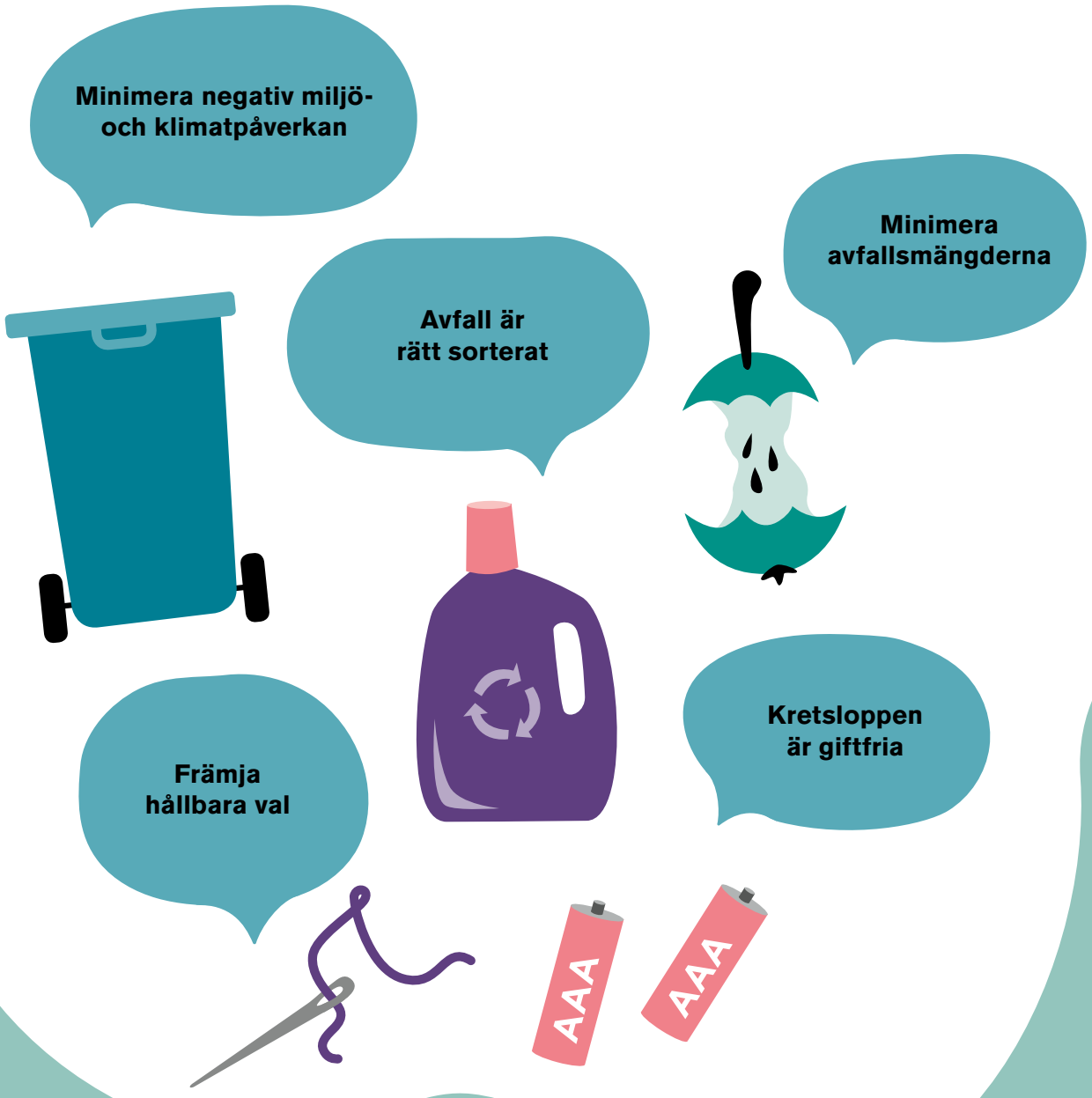

PERIODMÅL FÖR 2027–2029

AVFALLSPLAN
2021–2032

Lätt att göra rätt

Syfte med avfallsplanen

Lätt att göra rätt är norra Storstockholms gemensamt framtagna avfallsplan.
Läs mer om avfallsplanen på din kommuns hemsida eller på sörab.se.

Innehåll

Syfte med avfallsplanen ... 2
Innehåll ... 3
Introduktion till målperiod 2027–2029 ... 4
Läsanvisning ... 5
Så här läser du periodmålen ... 6
Lagstiftning – ändringar som påverkar målperiod 2027–2029 ... 8
Ekonomiska konsekvenser ... 9

Målområde 1
System efter behov ... 11
- Beskrivning av målområdet ... 11
- Strategier ... 11
- Huvudmål 2021–2032 ... 11
- Periodmål 2027–2029 – System efter behov ... 12

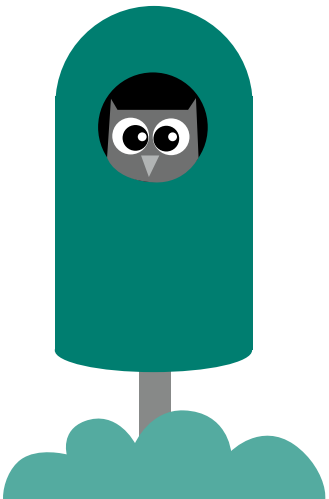
Målområde 2
Avfall förebyggs ... 19
- Beskrivning av målområdet ... 19
- Strategier ... 19
- Huvudmål 2021–2032 ... 19
- Periodmål 2027–2029 – Avfall förebyggs ... 20

Målområde 3
Material cirkulerar ... 29
- Beskrivning av målområdet ... 29
- Strategier ... 29
- Huvudmål 2021–2032 ... 29
- Periodmål 2027–2029 – Material cirkulerar ... 30

Målområde 4
Matavfall ... 35
- Beskrivning av målområdet ... 35
- Strategier ... 35
- Huvudmål 2021–2032 ... 35
- Periodmål 2027–2029 – Matavfall ... 36

Målområde 5
Skräp och nedskräpning ... 41
- Beskrivning av målområdet ... 41
- Strategier ... 41
- Huvudmål 2021–2032 ... 41
- Periodmål 2027–2029 – Skräp och nedskräpning ... 42

Översikt av periodmål ... 46

Introduktion till målperiod 2027–2029

Du har nu de nya periodmålen för 2027–2029 framför dig. De är en del av Avfallsplan 2021–2032. Det är en ambitiös avfallsplan som ska inkludera hela kommunen och allt avfall som uppstår i kommunen. För att upprätthålla den höga ambitionen under hela avfallsplaneperioden innehåller avfallsplanen två typer av mål; huvudmål och periodmål.

Huvudmålen

Huvudmålen är långsiktiga mål som spänner över en tolvårsperiod och representerar kärnan av sitt målområde, det vi vet att vi måste ha uppnått 2032.

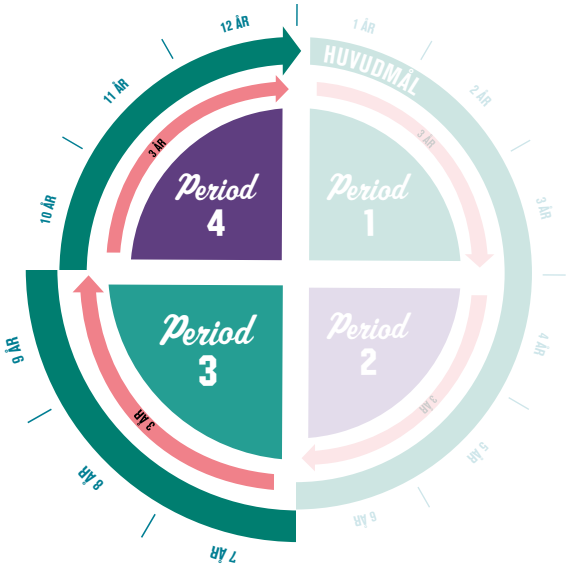
Periodmålen

Periodmålen är framtagna för att komplettera huvudmålen men också för att upprätthålla viss flexibilitet till ny lagstiftning, nya trender eller andra samhällsförändringar fram till 2032. Behöver vårt arbete anpassas måste vi alltså inte göra om våra huvudmål utan endast ta fram nya periodmål.

Periodmålen tas fram var tredje år och ger kommunen och avfallsplanens styrgrupper möjlighet att prioritera målsättningar och på så sätt även resurser för de kommande tre åren. Det medför en större kontroll över arbetet som behöver läggas ned inför varje målperiod. Det här arbetssättet ger oss långsiktiga mål samtidigt som vi är flexibla och kan prioritera under hela avfallsplaneperioden.

Beslut om periodmål

Inför varje treårsperiod startas ett arbete med att ta fram nya periodmål. För detta tillsätts en arbetsgrupp bestående av representanter från olika SÖRAB-kommuner. I arbetet med framtagande av periodmål tas önskemål och synpunkter in från respektive kommun samt att innevarande periodmål följs upp för bedömning om eventuell fortsättning av målet. Periodmålen beslutas sedan av avfallsplanens styrgrupper.

Eftersom Avfallsplan 2021–2032 spänner över en tolvårsperiod beslutas aktiviteterna inom ramen för avfallsplanens löpande arbete och inte i det övergripande dokumentet. Detta ger oss en bättre kontroll över kostnaderna och möjlighet att bättre anpassa aktiviteterna till aktuell organisation.

Läsanvisning

SÖRAB-regionens avfallsplan består av fyra delar:

Bakgrundsdokumentet

Referensmaterial som ger bakgrund till avfallsplanearbetet och beskriver samarbetet mellan SÖRAB och dess ägarkommuner.

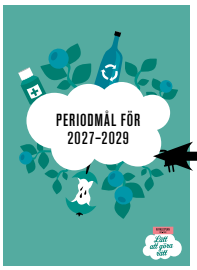

Måldokumentet

Här beskriver vi alla fem målområden: strategier för genomförande, de huvudmål som fastställts för perioden 2021–2032 samt relevant information som sätter målen i ett sammanhang.

Periodmålsdokumentet

Ett komplement till måldokumentet som uppdateras vart tredje år. Periodmålen ger kommunen och SÖRAB möjlighet att prioritera under avfallsplanens gång och visar vad kommunen och SÖRAB tänker arbeta med de kommande tre åren.

Här är vi nu, i periodmålsdokumentet

I detta dokument kan du läsa om vilka mål, utöver huvudmålen, som kommunen och SÖRAB kommer arbeta med de kommande åren.

Bilagor

Fördjupningsmaterial för den som vill sätta sig in i exempelvis en beskrivning av avfallshanteringen i SÖRAB-regionen när avfallsplanen togs fram, eller en analys av hur avfallshanteringen kan komma att utvecklas.

Aktiviteter

Utöver dessa dokument kommer kommunerna och SÖRAB inför varje enskilt år ta fram gemensamma aktiviteter för att uppfylla målen. Kommunspecifika aktiviteter ingår i den lokala verksamhetsplaneringen.

Kommunikation

Du hittar avfallsplanens gemensamma kommunikations- och informationsinsatser i ett separat dokument som kallas kommunikationsplan. Kommunerna och SÖRAB uppdaterar kommunikationsplanen varje gång ett nytt periodmålsdokument tas fram.

Så här läser du periodmålen

Periodmålens struktur bygger på ett antal olika delar, där alla är viktiga att läsa för att förstå helheten av periodmålet och dess innebörd.

Målformulering

Målformuleringen är kärnan av målet, som i korta drag förklarar vad som ska uppnås och när det ska vara klart.

Förtydligande

Förtydligandet kompletterar målformuleringen med förklaring av vad målbeskrivningen omfattar och innebär. Förtydligandet är viktigt för att förstå hela innebörden av periodmålet och behöver läsas ihop med målformuleringen.

Motivering

I motiveringen av målet beskrivs bakgrunden till varför målet har tagits fram. I motiveringen kan det även framgå om periodmålet är en fortsättning av tidigare periodmål eller om det har ändrats, och i så fall varför.

Indikatorer

Indikatorerna visar hur periodmålet är tänkt att följas upp. Genom indikatorerna bedöms om målet har uppfyllts och de används för att mellan uppföljningarna indikera om/att arbetet är på rätt väg mot målet.

Målansvarig

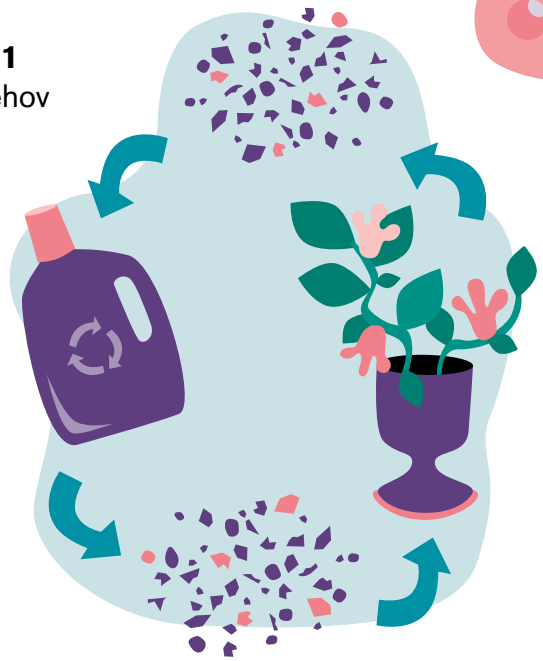
Målansvarig visar om det är kommunen eller SÖRAB som ansvarar för målet. Det är sedan upp till ansvarig part att besluta om hur ansvaret för målet fördelas inom den egna organisationen.

Målområde 1
System efter behov

Målområde 2
Avfall förebyggs

Målområde 3
Material cirkulerar

Målområde 4
Matavfall

Målområde 5
Skräp och nedskräpning

Lagstiftning – ändringar som påverkar målperiod 2027–2029

Inom svensk lagstiftning som berör kommunal avfallshanteringen sker för närvarande flera stora förändringar, där de viktigaste kopplat till periodmålen är:

- År 2024 fick kommunerna ansvaret för insamlingen av förpackningar[1], istället för producenterna. Från år 2027 ska insamlingen av förpackningar ske fastighetsnära för samtliga hushåll. Om insamlingen inte kan ske fastighetsnära ska hämtning ske vid anvisad plats. Kommunerna kommer att få ersättning av producenterna för insamlingen av förpackningar. Ersättningen kommer troligtvis att förändras då den kontinuerligt utvärderas.
- EU har bindande mål om materialåtervinning av kommunalt avfall[2]. Det innebär att kommunalt avfall ska materialåtervinnas eller förberedas för återanvändning – minst 55 procent år 2025, 60 procent år 2030 och 65 procent år 2035.
- EU har infört en plastavgift för plastförpackningar som inte återvinns[3]. Syftet är att skapa ekonomiska incitament för minskad plastanvändning och ökad återvinning samt att stödja övergången till en cirkulär ekonomi. År 2024 betalade Sverige 2,7 miljarder i plastavgift[4], som finansieras via stadsbudgeten.
- Under 2026 ändrades miljöbalken. Förändringarna handlar bland annat om vilket avfall som är kommunens ansvar, där exempelvis detaljhandeln får ansvar för sitt eget avfall. Förutom själva hanteringen kommer detta att påverka statistiken och möjligheterna till uppföljning av avfallsmängder, vilket behöver tas i beaktande vid framtida uppföljningar.
- År 2025 fick kommunerna ansvar för separat insamling av textilavfall. 2028 ska producentansvar för textilier införas vilket innebär att producenterna kommer att ansvara för behandling av textilavfallet. Hur producentansvaret ska utformas och hur insamlingen ska organiseras väntas fastslås under målperioden.
- EU har bindande mål att minst 70 procent av bygg- och rivningsavfallet ska återvinnas eller förberedas för återanvändning[5].
- År 2030 ska EU:s medlemsländer ha reducerat mängden livsmedelsavfall med 10 procent totalt i livsmedelsindustrin och 30 procent sammanlagt per person i butiks- och konsumentledet[6].

1 Avfallsförordningen (2020:614), Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.

2 Enligt EU:s avfallsdirektiv 2008/98/EG. Sverige nådde 47 procent år 2024 (Naturvårdsverket, Statistikblad Kommunalt avfall).

3 Regleras i Rådets beslut (EU, 2020/2053), gäller från 1 januari 2021. Avgiften 2026 är 0,8 euro per kilo icke återvunnen plast och det finns förslag att den ska höjas.

4 Avfall Sverige och Fastighetsägarna 2025-11-27. Skrivelse Införande av producentfinansierad EU-plastkostnad till Klimat- och näringslivsdepartementet och Naturvårdsverket.

5 Enligt EU:s avfallsdirektiv 2008/98/EG.

6 Reviderade avfallsdirektivet EU 2025/1892, som en styrning mot Agenda 2030. Basåret är ett genomsnitt av uppkomna mängder per år 2021–2023.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för att förbränna avfall väntas fortsätta öka. Eftersom omkring hälften av avfallet från hushåll förbränns har detta stor påverkan på ekonomin för avfallshanteringen. Genomförandet av periodmålen i avfallsplanen för 2027–2029 innebär möjligheter att bromsa eller motverka kostnadsökningarna genom att mindre avfall skickas till förbränning när mer avfall förebyggs, återanvändningen ökar och sorteringen förbättras. Det kan dock innebära ökade kostnader till följd av ökad service och andra åtgärder för ökad återanvändning och materialåtervinning.

Förebyggande av avfall

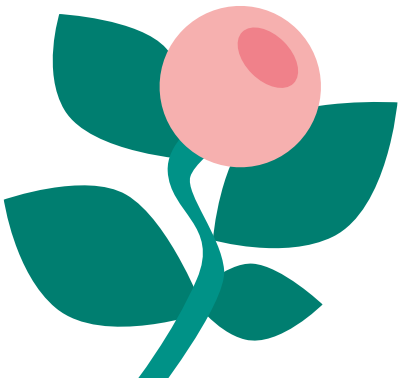
De största kostnadsminskningarna i kommunen kan uppnås när förebyggande av avfall sker i kommunens verksamheter. Genom att återanvända, dela och laga kan nyinköp undvikas eller minska. Att minska matsvinnet är ett tydligt exempel på där kostnaderna för inköp reduceras. När avfall förebyggs minskar avfallsmängderna och därmed kan också kostnaderna för insamling och behandling av kommunens avfall minska. I vissa fall kräver förebyggande av avfall och återanvändning mer arbete, vilket gör att behovet av arbetskraft kan öka. Det leder till en omfördelning av kostnaderna, men det kan också innebära att kostnaderna för personal kan öka något inom kommunens verksamheter.

Ökad materialåtervinning

För fastighetsägare kan fastighetsnära insamling av sorterade förpackningar innebära behov av investeringar för att anpassa utrymmen för att få plats med fler behållare. Kommunerna behöver göra investeringar i nya insamlingssystem, till exempel nya behållare. Producenterna av förpackningar kommer att ge kommunerna ekonomisk ersättning enligt vissa schabloner som har som mål att täcka kostnaderna för insamlingen av förpackningar. Förbättrad sortering minskar mängden restavfall vilket kan hålla nere de annars ökande kostnaderna för förbränning. Även andra delar av avfallshanteringen, såsom insamling och behandling av grovavfall, väntas innebära ökade kostnader. Kommunerna kommer därför behöva justera sina avfallsavgifter, men nivåerna beror bland annat på hur väl avfallet sorteras.

Skräp och nedskräpning

Strategiskt arbete för minskad nedskräpning kan initialt innebära ökade kostnader, men kan på sikt innebära en omfördelning av kostnaderna genom att behovet av skräpplockning och städning i offentlig miljö minskar. Källsortering på populära platser kan också innebära en omfördelning av kostnader med till exempel en initial investeringskostnad för nya behållare samt ökad administration för att få tillgång till ersättning från producenterna för exempelvis fimpar.

Avfallsplanens syfte
Minimera negativ miljö- och klimatpåverkan
Främja hållbara val – Minimera avfallsmängderna
Avfall är rätt sorterat – Kretsloppen är giftfria

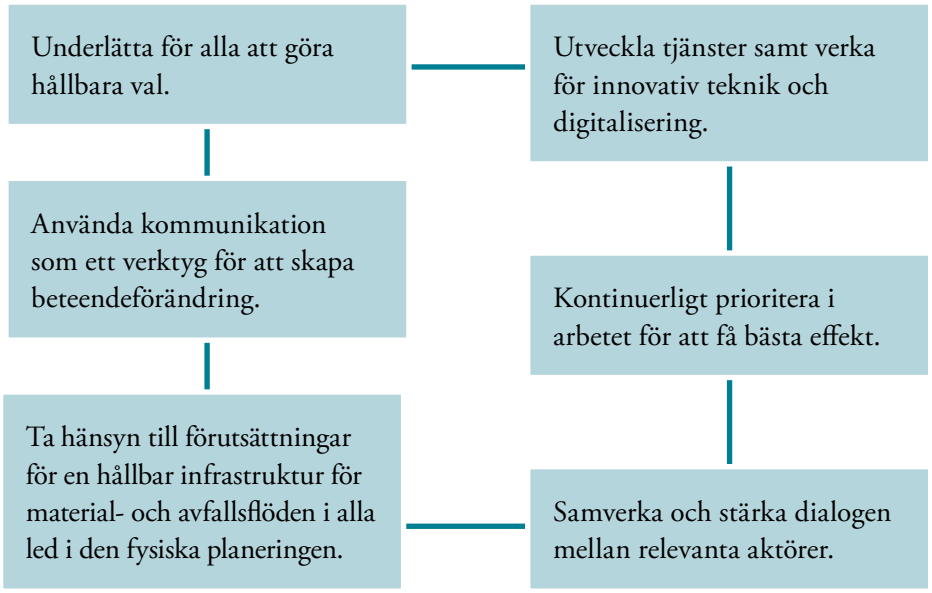
Målområde 1
System efter behov

Beskrivning av målområdet

För att möjliggöra cirkulära system för material och avfall krävs det strategisk planering och en genomtänkt infrastruktur. Behovsanpassade och tillgängliga system förebygger att avfall uppstår samt gör det möjligt för material att cirkulera. Det är viktigt att systemen för material- och avfallsflöden är planerade och utformade på ett miljömässigt hållbart sätt så att det blir lätt att göra rätt, nu och i framtiden.

Strategier

Strategierna för målområdet är att:

Huvudmål 2021–2032

- 1.1 År 2032 har alla bättre tillgång till enkla och behovsanpassade system för hantering och insamling av material och avfall än 2021.
- 1.2 År 2032 har kommunen säkerställt en långsiktigt hållbar infrastruktur för material och avfallsflöden.
- 1.3 År 2032 är kommunen, genom SÖRAB, ett föredöme i arbetet med att påverka och kontrollera material- och avfallsflöden för att minimera negativ miljö- och klimatpåverkan.

Periodmål 2027–2029 – System efter behov

1.1.1 År 2029 har 100 procent av kommunens invånare och kommunens fastigheter insamling av förpackningar.

Förtydligande

Lagkravet om fastighetsnära insamling av förpackningar ska vara uppfyllt 2027-01-01. Lagkravet omfattar alla bostadsfastigheter och verksamheter som är samlokaliserade med bostäder. Med samlokaliserade verksamheter menas att verksamheten delar avfallsutrymme och behållare med bostäderna.

Periodmålet omfattar även kommunala offentliga verksamheter, vilket följs genom indikator C.

Motivering

Enligt lagkrav[7] ska kommunen tillhandahålla fastighetsnära insamling för hushåll av avfall som består av pappers-, plast-, glas- och metallförpackningar samt återvinningsstationer eller andra lättillgängliga platser för insamling av skrymmande förpackningar. Där fastighetsnära insamling inte kan ske ska annan lösning finnas, som ryms inom det tolkningsutrymme som Naturvårdsverket meddelar[8].

Indikatorer

A. Andel hushåll i flerbostadshus eller gemensamhetslösningar som har fastighetsnära insamling av förpackningar.

B. Andel hushåll i en- och tvåbostadshus, med egen avfallshantering, som har fastighetsnära insamling av förpackningar.

C. Andel av kommunens offentliga verksamheter som har insamling av förpackningar.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

7 6 kap. 4 § Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar och 3 kap. 1 § och 1a § avfallsförordning (2020:614).

8 Meddelas genom beslut eller föreskrifter enligt 3 kap. 13 § eller 13 b § avfallsförordning (2020:614).

1.1.2 År 2029 har en handlingsplan tagits fram med målet att alla publika insamlingsplatser för avfall är tillgänglighetsanpassade år 2032.

Förtydligande

Målet avser att öka tillgängligheten för alla kommuninvånare oavsett eventuella variationer med avseende på till exempel syn, rörelse, digitala färdigheter och språk. Åtgärder kopplade till detta mål kan inkludera fysiska förbättringar, kommunikationsinsatser med mera. Med publika insamlingsplatser avses såväl återvinningsstation som insamling på gator, torg och andra populära platser. I handlingsplanen bör kommunen fastställa vad som saknas för att alla publika insamlingsplatser ska vara tillgänglighetsanpassade.

Motivering

Tillgängligheten till systemen för avfall är i dag inte lika god för alla i kommunen.

Målet är en fortsättning på tidigare periodmål. Den nya lagstiftningen gör att det kan komma att ske förändringar när det gäller insamlingsplatser för förpackningar varför det är rationellt med mål om en handlingsplan snarare än konkreta åtgärder i detta läge.

Indikatorer

A. Handlingsplan för tillgänglighetsanpassning av publika insamlingsplatser för avfall har tagits fram. (Ja/Nej)

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

1.1.3. År 2029 anser 10 procentenheter fler av kommunens invånare att insamlingen av grovavfall är ganska eller väl anpassad efter hushållets behov, jämfört med år 2026.

Förtydligande

Måluppfyllnaden mäts genom webenkät.

Motivering

Grovavfallsinsamlingen är en viktig del av avfallshanteringen. För att förbättra återvinningen av grovavfall och därmed nå återvinningsmålen krävs system som är anpassade efter invånarnas behov.

Indikatorer

A. Andel invånare som anser att insamlingen av grovavfall är ganska eller mycket väl anpassad efter hushållets behov.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

1.1.4. År 2029 anser 70 procent av invånarna att systemet för insamling av förpackningar är ganska eller mycket väl anpassat efter hushållets behov.

Förtydligande

Periodmålet mäter kundnöjdheten avseende systemet för insamling av förpackningar.

Motivering

Den lagstadgade fastighetsnära insamlingen kan utformas på olika sätt beroende på kommunens förutsättningar. Det är inte realistiskt att tro att samtliga invånare ska anse att systemet fullt ut är anpassat efter hushållets behov, men kundnöjdheten är en mycket viktig aspekt. Indikator A är den indikator som mäter periodmålsuppfyllnaden. Indikator B och C finns för att ge ytterligare information om kundnöjdheten.

Indikatorer

A. Andel invånare som anser att insamlingen av förpackningar är ganska eller mycket väl anpassad efter hushållets behov.

B. Andel invånare i flerbostadshus som anser att insamlingen av förpackningar är ganska eller mycket väl anpassad efter hushållet behov.

C. Andel invånare i småhus som anser att insamlingen av förpackningar är ganska eller mycket väl anpassad efter hushållet behov.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

1.2.1. År 2029 har kommunen rutiner för att säkerställa att yta för insamling av förpackningar reserveras i samband med samhällsbyggnadsprocesser.

Förtydligande

Med yta för insamling av förpackningar avses ytor för återvinningsstationer och för insamling på torg, i parker och på andra populära platser.

Dagens system med återvinningsstationer kommer att förändras till följd av nu gällande förordning om producentansvar för förpackningar. I förordningen anges att det ska finnas lättillgängliga insamlingsplatser för förpackningar under övergångsperioden tills fastighetsnära insamling av förpackningar har byggts ut. Därefter ska det finnas lättillgängliga insamlingsplatser för skrymmande förpackningar.

De samhällsbyggnadsprocesser som avses i detta periodmål omfattar kommunens arbeten med översiktsplaner, detaljplaner samt bygglovsärenden och rutinerna ska omfatta relevanta delar i alla dessa processer för fysisk planering. Rutiner ska tas fram i dialog med berörda funktioner inom kommunkoncernen.

Indikator A mäter måluppfyllnaden. Indikator B finns med för ytterligare information.

Motivering

Enligt lagkrav[9] ska kommunen samla in hushållens avfall som består av skrymmande pappers- och plastförpackningar via lättillgängliga insamlingsplatser.

Indikatorer

A. Rutin för att säkerställa ytor för avfallshantering, inklusive platser för lättillgängliga insamlingsplatser för förpackningar, finns.

B. Antal platser för insamling av förpackningar på torg, i parker och på andra populära platser.

Målansvarig

Kommunen.

9 6 kap. 6 § Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.

Gammalt
är det
nya
nya!
SUPER
Strong

Avfallsplanens syfte
Minimera negativ miljö- och klimatpåverkan
Främja hållbara val – Minimera avfallsmängderna
Avfall är rätt sorterat – Kretsloppen är giftfria

Målområde 2
Avfall förebyggs

Beskrivning av målområdet

En cirkulär ekonomi och hållbar konsumtion leder till minskade avfallsmängder. Återanvändning finns tillgängligt för alla, och genom att dela, laga, byta och låna produkter minimeras avfallsmängderna och mängden skadliga ämnen i kretsloppet minskar.

Strategier

Strategierna för målområdet är att:

- Skapa förutsättningar för att dela, laga, byta och låna samt återanvända.
- Använda kommunikation som ett verktyg för att skapa beteendeförändring.
- Kommunen och SÖRAB vid upphandling av varor, material och tjänster ska ställa krav som leder till minskad negativ inverkan på miljö och klimat.
- Samverka och stärka dialogen mellan kommun, invånare, producenter, övrigt näringsliv och andra relevanta aktörer.
- Stimulera hållbara sätt att konsumera.
- Kommunen agerar förebild och inspiratör och föregår med gott exempel genom avfallsminimering och återanvändning inom den egna organisationen.

Huvudmål 2021–2032

- 2.1 Avfallsmängderna har minskat med minst 20 procent från 2021 till 2032.
- 2.2 Mängden mat- och restavfall har minskat med minst 25 procent från 2021 till 2032.
- 2.3 Mängden avfall från kommunala offentliga verksamheter har minskat med minst 20 procent från 2023 till 2032.

Periodmål 2027–2029 – Avfall förebyggs

2.1.1. År 2029 anser 70 procent av kommuninvånarna att de har goda förutsättningar att återbruka produkter och material.

Förtydligande

För att göra det enkelt för invånarna att återanvända produkter och förebygga avfall behöver kommunen arbeta aktivt med att göra det enkelt att både lämna och att konsumera produkter för återanvändning. Det kan till exempel omfatta aktiviteter såsom att införa låneverksamhet för fritidsutrustning, verktyg, leksaker eller dylikt, årliga event för att främja återanvändning, eller arbetsmarknadsåtgärder för att förbereda produkter för återanvändning. Indikator A är den indikator som mäter periodmålsuppfyllnaden. Indikator B och C finns för att ge ytterligare information.

Motivering

Målet är en fortsättning på tidigare periodmål. Genom att arbeta med återanvändning går det att förebygga avfall och minska avfallsmängderna. Kommunen och SÖRAB kan inte styra över all insamling för återbruk, men kan se till att förutsättningarna finns.

Indikatorer

A. Andel av kommuninvånarna som anser att möjligheten att återbruka föremål eller material är ganska eller mycket väl anpassat efter hushållets behov.

B. Antal utförda aktiviteter, inklusive förändringar av sedan tidigare befintlig verksamhet som till exempel återbruk vid återvinningscentral.

C. Mängd återanvändbara produkter och material i kommunens och SÖRAB:s system för återbruk, i kg per invånare.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

2.1.2. År 2029 har avfallsmängderna minskat med minst 15 procent jämfört med år 2021.

Förtydligande

Eftersom det är svårt att få korrekta mått på hur mycket avfall som förebyggs eller hur mycket produkter som återanvänds så mäts istället mängden avfall som samlas in.

Indikator A är den indikator som mäter periodmålsuppfyllnaden. Indikator B och C finns för att ge ytterligare information. Indikatorerna B och C mäter den mängd som förbränns. Detta är det näst nedersta steget i avfallstrappan och de mängder som är viktigast att minska (till förmån för materialåtervinning, återanvändning och förebyggande). I indikator B görs en schablonberäkning för att endast inkludera hushållens avfall. Avfallsmängderna jämförs med år 2021 på grund av att huvudmålet använder 2021 som basår.

Motivering

Enligt huvudmålet ska avfallsmängderna ha minskat med 20 procent till 2032 och det är då rimligt med en minskning på 15 procent till 2029.

Indikatorer

A. Insamlad mängd kommunalt avfall per person.

B. Mängd avfall från återvinningscentral till energiåtervinning, kg per person.

C. Mängd restavfall per person.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

2.3.1. År 2029 har mängden avfall från kommunala offentliga verksamheter minskat med minst 15 procent jämfört med år 2023.

Förtydligande

Minskning av avfall från kommunala offentliga verksamheter kan ske genom till exempel minskad användning av engångsartiklar, förändrade arbetssätt och krav på färre onödiga förpackningar.

Avfall som ingår är mat- och restavfall samt förpackningar.

Indikator A är den indikator som mäter periodmålsuppfyllnaden. Indikator B och C finns för att ge ytterligare information.

Avfallsmängderna jämförs med år 2023 på grund av att huvudmålet använder 2023 som basår.

Motivering

Det är av största vikt att det avfallsförebyggande arbetet inte bara förväntas utföras av hushållen utan att även kommunen tar sitt ansvar och föregår med gott exempel.

Indikatorer

- **A.** Insamlad mängd mat- och restavfall samt förpackningar från kommunala offentliga verksamheter, i ton per år.
- **B.** Metod för att minska mängden engångsartiklar är framtagen och används.
- **C.** Antal genomförda åtgärder för att minska engångsartiklar i verksamheten.

Målansvarig

Kommunen.

2.3.2. År 2029 har kommunen rutiner för upphandling och inköp av varor, material och tjänster för att minska avfallsmängderna.

Förtydligande

De rutiner som kopplas till detta periodmål kan utgöra en del av arbetet med att främja minskade avfallsmängder som anges i periodmål 2.1.2. I detta periodmål fokuseras på de rutiner som kommunen kan ta fram internt för att förebygga avfall.

Med rutiner menas att en mall för upphandlingskrav finns och används vid upphandlingar av varor och entreprenader.

Det finns omfattande material och exempel på vad kommunen kan göra, till exempel från Göteborg.

De rutiner för mätning som arbetats fram under föregående period, enligt tidigare periodmål, etableras och vidareutvecklas.

Motivering

Målet är en fortsättning på tidigare periodmål. Kommunen ska vara en förebild i arbetet med att minska avfallsmängderna och kunna sprida goda exempel.

Indikatorer

A. Rutin/mall finns och används. (Ja/Nej)

Målansvarig

Kommunen.

2.3.3. År 2029 har kommunen rutiner och system för att följa upp mängden återbrukat byggmaterial och inventarier i kommunkoncernens fastigheter.

Förtydligande

Det är svårt och utmanande att mäta mängden återbrukat material. Därför följer indikatorn huruvida det överhuvudtaget finns mätmetoder och data över mängden återbrukat bygg- och rivningsavfall.

Indikator A mäter måluppfyllnaden. Återbruksinventeringar antas leda till återbruk och därför finns indikator B för ytterligare information.

Motivering

Om Sverige ska nå de nationella miljökvalitetsmålen kring bygg- och rivningsavfall måste kommunen aktivt arbeta med att minimera detta avfall samt hantera överblivna mängder mer hållbart. En effektiv hantering av bygg- och rivningsavfall kan bidra till en bättre resurshushållning och minskad miljö- och klimatpåverkan.

Indikatorer

A. Kommunen kan redovisa mängden återbrukat byggmaterial och inventarier i kommunkoncernens fastigheter. (Ja/Nej)

B. Kommunen kan redovisa antal rivningar där man genomfört en återbruksinventering innan rivning. (Ja/Nej)

Målansvarig

Kommunen.

2.3.4. År 2029 arbetar kommunen aktivt med att förebygga, återanvända och återvinna massor.

Förtydligande

Med massor syftas på jord- och schaktmassor från bygg- och rivningsprojekt. Målet syftar även till att främja regional samverkan vad gäller aktiviteter kopplade till detta periodmål.

Periodmålet mäter andelen projekt där aktivt arbete bedrivits för att minska mängden avfall i form av massor.

Motivering

Periodmålet är en förlängning av tidigare periodmål 1.2.3 som handlade om att ta fram rutiner. Rutinerna behöver nu omsättas i praktiskt arbete.

Hantering av massor är enormt resurskrävande. Om Sverige ska nå de nationella miljökvalitetsmålen kring bygg- och rivningsavfall måste kommunen arbeta aktivt med att minimera detta avfall. En lagändring som träder ikraft sommaren 2026 innebär förenklingar i regelverket för återanvändning av icke förorenade massor på plats inom samma projekt. För att möjliggöra en hållbar masshantering behöver det dessutom finnas ytor för mellanlagring, sortering och omlastning av de massor som inte kan återanvändas på plats.

Indikatorer

A. Andel projekt där man förebyggt, återanvänt eller återvunnit massor.

Målansvarig

Kommunen.

2.3.5. År 2029 är mängden textilier i restavfallet max 2 kg/invånare.

Förtydligande

Mängden textilier i restavfall och grovavfall ska minska och detta ska i stället samlas in separat och tas omhand inom ramen för kommande producentansvar.

Kommunerna har insamlingsansvar för textilier. SÖRAB ansvarar än så länge för behandling av det textilavfall som samlas in vid de egna anläggningarna. Senast år 2028 ska producentansvar för textil ha införts, vilket kan komma att förändra även insamlingen.

SÖRAB ansvarar för att genomföra plockanalyser som visar vad avfallet innehåller. Kommunen ansvarar för förarbetet. Plockanalyser av hushållens mat- och restavfall sker år 2027 och vart tredje år.

Motivering

Textilier är en prioriterad avfallsström enligt den nationella avfallsplanen och det finns krav på EU-nivå om separat hantering av textilier. Den senaste plockanalysen (som genomfördes år 2024) visar ett genomsnitt på 2,8 kg textil per invånare och år inom SÖRAB-regionen. Värdena låg mellan 2–4 kg i de olika kommunerna.

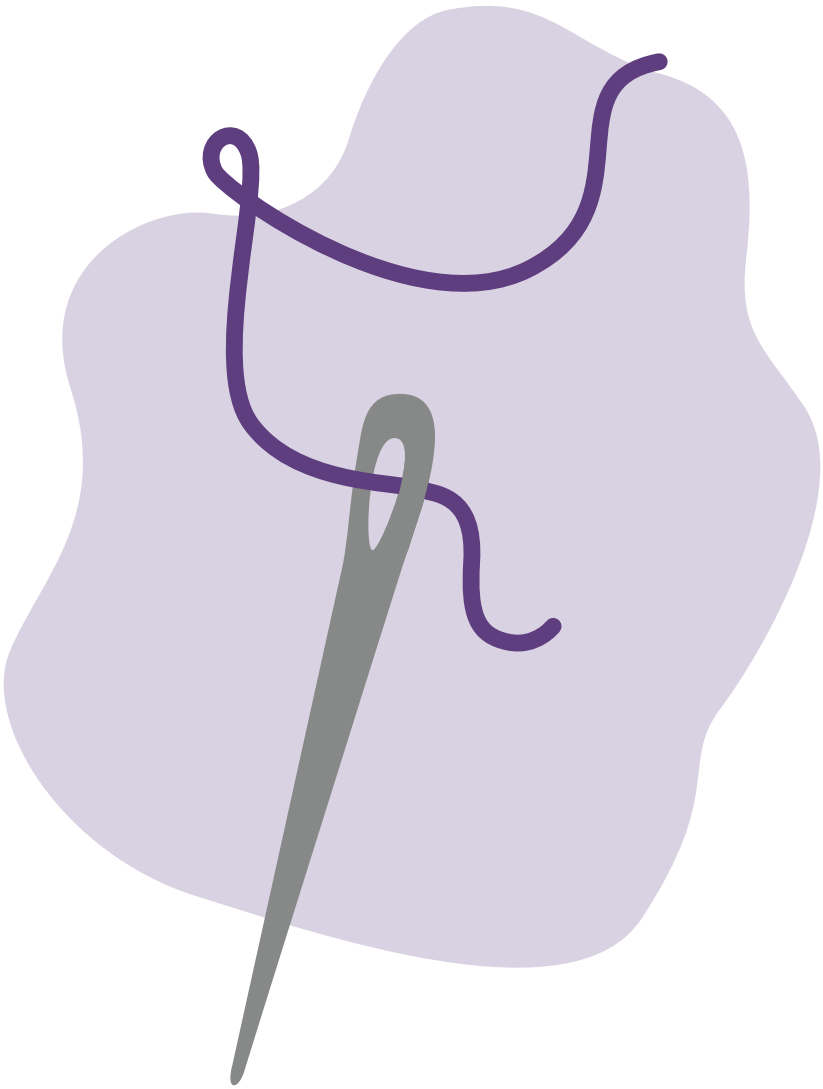
Tidigare fanns ett periodmål om textil inom målområde 3. Eftersom fokus i arbetet med textil är att förebygga textilavfall är periodmålet omformulerat och flyttat till målområde 2.

Indikatorer

A. Mängd textilier i restavfall, i kg per invånare och år, enligt plockanalys.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

Målområde 3
Material cirkulerar

Avfallsplanens syfte
Minimera negativ miljö- och klimatpåverkan
Främja hållbara val – Minimera avfallsmängderna
Avfall är rätt sorterat – Kretsloppen är giftfria

Beskrivning av målområdet

Det avfall som uppstår trots avfallsförebyggande åtgärder ska användas som resurs och cirkulera så länge som möjligt i ett kretslopp. Genom att arbeta med utveckling och beteendeförändring ökar återvinningen av avfallet, medan mängden avfall som går till förbränning och deponering minskar. Giftfria kretslopp är en förutsättning för att material ska cirkulera.

Strategier

Strategierna för målområdet är att:

- Kommunen agerar förebild och inspiratör och arbetar inom den egna organisationen för ökad återvinning.
- Planera för en långsiktigt hållbar logistik av material- och avfallsflöden.
- Använda kommunikation som ett verktyg för att skapa beteendeförändring.
- Använda avfallstaxan som ett verktyg för att skapa beteendeförändring.
- Kommunen och SÖRAB vid upphandling av varor, material och tjänster ska ställa krav som leder till minskad negativ inverkan på miljö och klimat.
- Utveckla tjänster som bidrar till att material cirkulerar samt verka för innovativ teknik och digitalisering.
- Samverka och stärka dialogen mellan kommun, invånare samt producenter, övrigt näringsliv och andra relevanta aktörer.

Huvudmål 2021–2032

- 3.1 År 2032 materialåtervinns eller återanvänds minst 60 procent av det kommunala avfallet.
- 3.2 Mängden avfall i restavfallet som hade kunnat hanteras via annat etablerat insamlingssystem har minskat med minst 90 procent från 2021 till 2032.
- 3.3 År 2032 återvinns eller återbrukas minst 70 procent av icke-farligt bygg- och rivningsavfall.
- 3.4 År 2032 deponeras som mest 2 kg kommunalt avfall per invånare och år.

Periodmål 2027–2029 – Material cirkulerar

3.1.1. År 2029 återanvänds eller materialåtervinns minst 40 procent av det grovavfall som lämnas till kommunen eller till SÖRAB.

Förtydligande

Förslag på aktiviteter är till exempel att arbeta för att mer grovavfall som uppstår ska lämnas till återanvändning. Andra aktiviteter kan vara att ytterligare utöka sorteringen vid återvinningscentraler och avsättningen av material därifrån samt att utveckla den mobila återvinningscentralen. Indikator A är den indikator som mäter periodmålsuppfyllnaden. Indikator B finns för att ge ytterligare information.

Motivering

För att kunna nå målet till år 2032 om att minst 60 procent av det kommunala avfallet ska materialåtervinnas eller återanvändas behöver mer av grovavfallet behandlas annorlunda jämfört med idag. Procentsatsen i periodmålet är satt utifrån grovavfallets andel av total mängd kommunalt avfall och en uppskattning av vad som behövs för att nå huvudmålet.

Det bedöms finnas god potential för en förflyttning uppåt i avfallshierarkin genom att öka mängden grovavfall som lämnas för återanvändning och öka sorteringen av det avfall som samlas in såväl vid fastigheterna som genom mobil eller stationär återvinningscentral.

Indikatorer

A. Andel grovavfall som kommunen eller SÖRAB skickar till materialåtervinning eller återanvändning, i procent.

B. Grovavfall som uppstår och som kommunen eller SÖRAB skickar till materialåtervinning eller återanvändning, i kg per invånare.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

3.2.1. År 2029 har mängden avfall i restavfallet som hade kunnat hanteras via annat etablerat insamlingssystem minskat med minst 70 procent jämfört med 2021.

Förtydligande

De etablerade insamlingssystemen är utformade för att separera olika avfallsfraktioner så att resurser tas tillvara. Målet är att mängden felsorterat avfall, alltså avfall i restavfallet som hade kunnat hanteras via annat etablerat insamlingssystem, ska minska.

SÖRAB ansvarar för att genomföra plockanalyser som visar vad avfallet innehåller. Kommunen ansvarar för förarbetet. Plockanalyser av hushållens mat- och restavfall sker år 2027 och vart tredje år.

År 2021 var värdet 66 kg/person.

Motivering

Halva avfallsplaneperioden har gått och det är tid att följa upp hur mycket och vilket avfall som sorteras fel så att rätt insatser kan göras för att nå huvudmålet. Periodmålet är en nedbrytning av huvudmålet, med samma formulering men med en lägre procentsats.

Indikatorer

A. Mängd avfall i restavfallet som hade kunnat hanteras via annat etablerat insamlingssystem, i kg per invånare.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

3.3.1 År 2029 arbetar kommunen aktivt med att öka materialåtervinningen av bygg- och rivningsavfall i kommunkoncernen.

Förtydligande

Ökad sortering av bygg- och rivningsavfall är en förutsättning för materialåtervinning. Kan kommunen redovisa mängder återvunnet bygg- och rivningsavfall är det ett steg på vägen. Periodmålet mäter bygg- och rivningsavfall inom kommunkoncernens fastighetsförvaltning, inklusive rivning, ny- och ombyggnation, i syfte att öka materialåtervinningsgraden.

Motivering

Enligt Sveriges nationella avfallsplan är bygg- och rivningsavfall ett prioriterat område. EU:s målsättning är att 70 procent av det icke-farliga bygg- och rivningsavfallet ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas. Det saknas idag mätmetoder för att följa upp målet nationellt, men sannolikt är det fortfarande långt ifrån uppnått. Ett steg på vägen är att följa upp om kommunen kan redovisa mängder återvunnet bygg- och rivningsavfall. Det är det första steget till att följa upp det beslutade huvudmålet om att 70 procent av icke-farligt bygg- och rivningsavfall ska återbrukas eller återvinnas. Det är lagkrav på att sex fraktioner bygg- och rivningsavfall ska sorteras ut (trä, mineraler (betong, tegel, keramik), plast, glas, metall och gips) plus farligt avfall och helst även material och produkter till återbruk.

Indikatorer

A. Kommunen kan redovisa mängder återvunnet bygg- och rivningsmaterial. (Ja/Nej)

Målansvarig

Kommunen.

Avfallsplanens syfte
Minimera negativ miljö- och klimatpåverkan
Främja hållbara val – Minimera avfallsmängderna
Avfall är rätt sorterat – Kretsloppen är giftfria

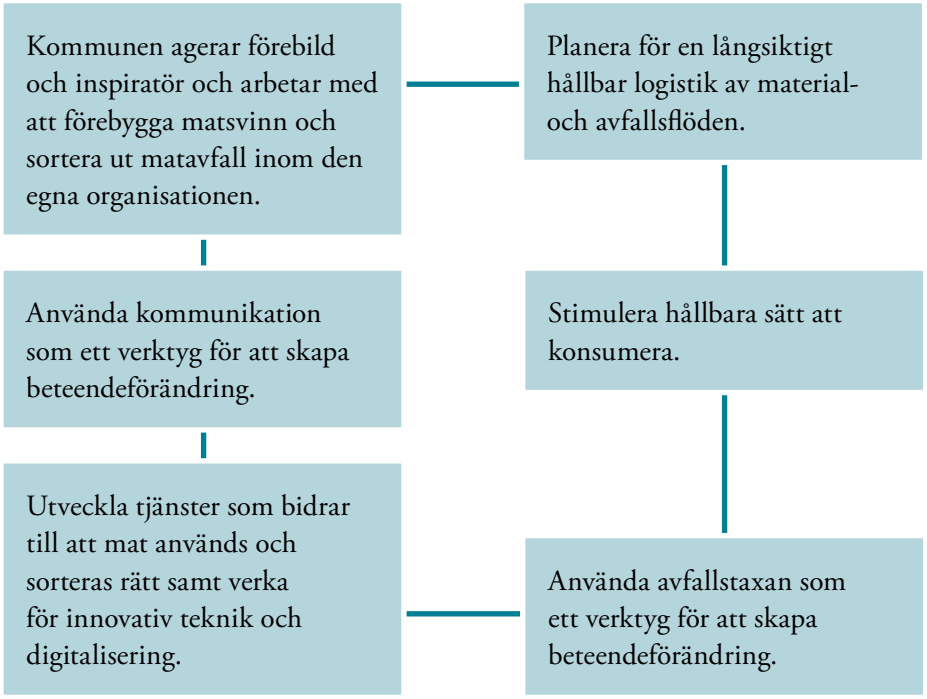
Målområde 4
Matavfall

Beskrivning av målområdet

Matsvinn förebyggs medan matavfall samlas in separat och hanteras som en resurs. Matsvinn är onödigt matavfall som hade kunnat undvikas om det hanterats på ett annat sätt, såsom förvarats annorlunda eller tillagats och ätits. Insamlat matavfall hanteras så att växtnäring och energi tas tillvara. Resterna (rötslammet) efter behandling är så rena att de går att återföra till åker- eller skogsmark.

Strategier

Strategierna för målområdet är att:

Huvudmål 2021–2032

- 4.1 Mängden matavfall i restavfallet har minskat med minst 90 procent från 2021 till 2032.
- 4.2 År 2032 har matsvinnet per invånare halverats jämfört med 2021.
- 4.3 År 2032 hanteras allt insamlat matavfall så att växtnäring och energi kan tas tillvara. Matavfallet är så rent att biogödseln som generas vid biologisk behandling kan användas på åker- eller skogsmark.

Periodmål 2027–2029 – Matavfall

4.1.1. År 2029 har mängden matavfall i restavfallet minskat med 70 procent jämfört med år 2021.

Förtydligande

Enligt lagkrav är utsortering av matavfall obligatoriskt. Det gäller även separat insamling av matavfall, såvida inte allt matavfall komposteras hemma. Avfallslämnare behöver fortfarande motiveras till att använda insamlingssystemen och faktiskt sortera matavfallet så att det kan användas som en resurs.

SÖRAB ansvarar för att genomföra plockanalyser som visar vad avfallet innehåller. Kommunen ansvarar för förarbetet. Plockanalyser av hushållens mat- och restavfall sker år 2027 och vart tredje år.

Avfallsmängderna jämförs med år 2021 på grund av att huvudmålet använder 2021 som basår.

Motivering

Målet är en fortsättning på tidigare periodmål, omformulerat så att det är en nedbrytning av huvudmålet. Målet har samma formulering som huvudmålet men en lägre procentsats, för att tydligt få en uppfattning om status och på så sätt få kännedom om hur stora insatser som krävs för att huvudmålet ska nås.

Indikatorer

A. Minskning av mängden matavfall i restavfallet i procent, jämfört med år 2021, enligt plockanalys.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

4.2.1. År 2029 har matsvinnet från kommunala offentliga verksamheter minskat jämfört med år 2026.

Förtydligande

Alla kommunala förskolor, grundskolor och gymnasieskolor ska mäta kökssvinn, serveringssvinn och tallrikssvinn i enlighet med livsmedelsverkets metod och definitioner. Även privata utförare omfattas, vilket kan behöva förtydligas i kommande upphandlingar och avtal. Kommunen får göra bedömningar utifrån förutsättningar för enskilda verksamheter om det behöver göras undantag från krav på mätning.

Alla tillagningskök i kommunala uppdrag ska regelbundet mäta kökssvinn. Inte alla kommuner har börjat mäta matsvinn i äldreomsorgen, varför det finns två indikatorer, en för förskola och skola och en för äldreomsorg. Indikator A är den indikator som mäter periodmålsuppfyllnaden. Indikator B finns för att ge ytterligare information.

Kökssvinn är det matsvinn som uppstår i köket i samband med förvaring, beredning och tillagning av mat. Hit räknas inte skal, ben och annat som inte är avsett att ätas. Eftersom samma kök ofta levererar mat till både förskola, skola och äldreboenden redovisas ofta en gemensam siffra för kökssvinn. Serveringssvinn är mat som slängs från bufféer eller karotter utan att ha nått matgästens tallrik. Tallrikssvinnet är den mat som slängs från tallriken.

Matsvinnet jämförs med år 2026 på grund av att det var slutåret i förra perioden.

Motivering

Målet är en fortsättning på tidigare periodmål. Minskning av mängden matsvinn är prioriterat enligt nationella etappmål och enligt den nationella avfallsplanen. FN har som mål att halvera det globala matsvinnet per person i butik och hushåll till 2030, och att minska matsvinnet i hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd[10]. Från referensår 2020 måste alla EU-länder årligen rapportera uppkomna livsmedelsavfallsmängder fördelat på led i livsmedelskedjan till EU. Därför är det viktigt att fortsätta mäta matsvinn i offentliga verksamheter. Enligt Livsmedelsverket har livsmedelsavfallet från offentliga måltider ökat sedan 2020. Livsmedelsverkets undersökningar visar att uppskattade mängder i stort sett uteslutande utgörs av matsvinn som hade kunnat ätas[11]. Nationella medelvärden för matsvinnet per lunchmatgäst och dag är 51 gram i skolor och 61 gram i förskolor[12].

Indikatorer

A. Mängd matsvinn, i gram per ätande lunchmatgäst, i förskola och skola.

B. Mängd matsvinn, i gram per ätande lunchmatgäst, i äldreomsorgen.

Målansvarig

Kommunen.

10 Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion – Globala målen.

11 FLER GÖR MER - Handlingsplan för minskat matsvinn 2030 Uppdaterad februari 2025. Livsmedelsverket Jordbruksverket Naturvårdsverket.

12 Livsmedelsverket Fritz, K och Jonsson, P. 2025. L 2025 nr 07: Matsvinn i kommunala förskolor och skolor. Kartläggning av matsvinnet 2024. Livsmedelsverkets rapportserie. Uppsala. ISSN 1104-7089.

4.2.2. År 2029 har matsvinnet per invånare halverats jämfört med 2021.

Förtydligande

Matsvinn är det matavfall som slängs i onödan och som hade kunnat undvikas genom bättre planering eller hantering. Plockanalyser visar hur stor andel av matavfallet som var oundvikligt (till exempel oätliga skal och kärnor) och hur mycket som var onödigt (vilket kallas matsvinn, till exempel matrester och bröd).

SÖRAB ansvarar för att genomföra plockanalyser som visar vad avfallet innehåller. Kommunen ansvarar för förarbetet. Plockanalyser av hushållens mat- och restavfall sker år 2027 och vart tredje år. Indikator A är den indikator som mäter periodmålsuppfyllnaden (beräknas utifrån indikator B och C). Indikator B och C finns för att ge ytterligare information.

Avfallsmängderna jämförs med år 2021 på grund av att huvudmålet använder 2021 som basår.

Motivering

FN har som mål att halvera det globala matsvinnet per person i butik och hushåll till 2030, och att minska matsvinnet i hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd[13]. För styrning mot Agenda 2030 har EU beslutat om bindande mål för minskat livsmedelsavfall vid revideringen av avfallsdirektivet (EU) 2025/1892. Målen innebär att medlemsländerna till 2030 ska reducera mängden livsmedelsavfall med 30 procent sammanlagt per person i butiks- och konsumentledet. Hushållen (konsumentledet) är den aktör i livsmedelskedjan som slängde mest livsmedelsavfall, 56 kg per person år 2022 varav matsvinn var 15 kg per person[14]. Från referensår 2020 måste också alla EU-länder årligen rapportera uppkomna livsmedelsavfallsmängder fördelat på led i livsmedelskedjan till EU. Därför är det viktigt att fortsätta mäta matsvinn i hushåll. Målet beräknas kunna nås redan 2029, därav samma målvärde som huvudmålet.

Indikatorer

A. Mängd matsvinn per invånare i mat- och restavfall från hushåll.

B. Mängd matsvinn per invånare i restavfall från hushåll.

C. Mängd matsvinn per invånare i separat insamlat matavfall från hushåll.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

13 Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion – Globala målen.

14 Naturvårdsverket 2024.Livsmedelsavfall i Sverige 2022. INFO-serien 8908. ISBN:978-61-620-8908-5 Livsmedelsavfall i Sverige 2022.

4.3.1. År 2029 har andelen sorterat matavfall som går till förbränning minskat jämfört med år 2026.

Förtydligande

Syftet med målet är att minska andelen av matavfall som går till förbränning istället för biologisk behandling.

Exempel på aktiviteter: kommunikationsinsatser, vidareutveckling av konsekvenser för fastighetsägare där sortering inte fungerar samt undersökning av möjligheterna för olika typer av behandlingar som kan hantera matavfall av sämre kvalitet.

SÖRAB ansvarar för att genomföra plockanalyser som visar vad avfallet innehåller. Kommunen ansvarar för förarbetet. Plockanalyser av hushållens mat- och restavfall sker år 2027 och vart tredje år.

Motivering

Målet är en fortsättning på tidigare periodmål, men omformuleras för att fokusera på att det sorterade matavfallet ska kunna utgöra en resurs. Syftet med detta mål är att minska andelen matavfall som håller så dålig kvalitet att det behöver förbrännas, istället för att behandlas genom rötning där både energi och näringsämnen tas tillvara.

Indikatorer

A. Andel omklassat matavfall vid och före omlastning, av totalt insamlad mängd matavfall.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

Avfallsplanens syfte
Minimera negativ miljö- och klimatpåverkan
Främja hållbara val – Minimera avfallsmängderna
Avfall är rätt sorterat – Kretsloppen är giftfria

Målområde 5
Skräp och nedskräpning

Beskrivning av målområdet

Skräp är avfall som samlas in i offentlig miljö. Genom att minska mängden skräp som uppstår minimeras även nedskräpningen. Offentliga miljöer, inklusive vatten, är rena, vilket bidrar till minimering av negativ miljöpåverkan och en ökad trygghetskänsla för allmänheten.

Strategier

Strategierna för målområdet är att:

- Kommunen agerar förebild och inspiratör och föregår med gott exempel genom till exempel skräpplockning.
- Använda kommunikation som ett verktyg för att skapa beteendeförändring.
- Utveckla tjänster som bidrar till att hantera och minska nedskräpning samt verka för innovativ teknik och digitalisering.
- Planera för en långsiktigt hållbar logistik av material- och avfallsflöden.
- Samverka och stärka dialog mellan kommun, invånare, näringsliv, intresseorganisationer och andra relevanta aktörer.
- Kommunen och SÖRAB vid upphandling av varor, material och tjänster ska ställa krav som leder till minskad negativ inverkan på miljö och klimat.

Huvudmål 2021–2032

- 5.1 År 2032 har nedskräpning i offentlig miljö halverats jämfört med 2020.
- 5.2 År 2032 upplever minst 90 procent av kommunens invånare att nedskräpning i offentlig miljö har minskat jämfört med 2020.
- 5.3 År 2032 har mängden osorterat skräp som samlas in från offentlig miljö halverats jämfört med 2023.

Periodmål 2027–2029 – Skräp och nedskräpning

5.1.1 År 2029 har kommunen en genomförandeplan för att arbeta systematiskt med hantering av nedskräpning via olika kommunikationsinsatser.

Förtydligande

En genomförandeplan är ett sätt att konkretisera arbetet med aktiviteter. Genomförandeplanen kan innehålla systematiska arbetssätt, som i tidigare periodmål, men har större fokus på kommunikationsinsatser av varierande slag.

Motivering

Målet är en fortsättning på tidigare periodmål. För att arbeta effektivt med nedskräpning behöver kommunen utveckla ett arbetssätt som är anpassat till kommunens behov och med de kommunikationskanaler som är lämpliga.

Indikatorer

A. Genomförandeplan enligt periodmålet har tagits fram. (Ja/Nej)

Målansvarig

Kommunen.

5.1.2. År 2029 omfattar kommunens genomförandeplan för arbete mot nedskräpning även nedskräpning i sjöar, vattendrag och hav.

Förtydligande

Exempel på aktiviteter som kan tas upp i genomförandeplanen är kontakter med olika föreningar som fritidsbåtsföreningar, fiskeföreningar med flera. Denna del i kommunens genomförandeplan mot nedskräpning ska beakta Hav- och vattenmyndighetens åtgärdsplan där det bland annat anges att kommunen ska identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp. Det kan till exempel handla om att arbeta för att minska nedskräpning runt insamlingsplatser och avfallsanläggningar samt etablera insamling av förpackningar på torg, i parker och på andra populära platser, se periodmål 5.3.1.

Motivering

Nedskräpning i sjöar, vattendrag och hav är ett prioriterat område enligt den nationella avfallsplanen och Havs- och vattenmyndigheten.

Indikatorer

A. Genomförandeplanen innehåller arbete med nedskräpning i sjöar, vattendrag och hav. (Ja/Nej)

Målansvarig

Kommunen.

5.2.1. År 2029 upplever 10 procentenheter fler av kommunens invånare att det är rent eller mycket rent på allmänna platser i kommunen jämfört med år 2026.

Förtydligande

Kommuninvånare ska uppfatta att det är rent på offentliga platser i kommunen. För att kunna göra kostnadseffektiva städinsatser behöver kunskapen öka. Det avser både kunskap om vad invånarna uppfattar som skräp och vilka platser invånarna uppfattar det som mest störande om det är nedskräpat. Dessa frågor undersöks med hjälp av enkät och telefonintervjuer. Det finns även information från tidigare enkäter från olika undersökningar, som kan analyseras med avseende på dessa frågor.

SÖRAB ansvarar för att genomföra mätning genom enkätundersökning. Den genomförs våren 2026 och sker vart tredje år. SÖRAB ansvarar även för att vidta åtgärder mot nedskräpning som sker vid SÖRAB:s anläggningar i kommunen.

Kommunen ansvarar för aktiviteter för att nå periodmålet.

Motivering

Genom att mäta invånarnas upplevelse och uppfattning av nedskräpning i kommunen kan vi förstå och tydliggöra vilka behov och insatser som behövs för att förebygga nedskräpning.

Indikatorer

A. Hur invånarna upplever nedskräpningen i offentliga miljöer, procentuell fördelning, enligt enkät.

Målansvarig

Kommunen och SÖRAB.

5.3.1. År 2029 kan kommunen redovisa insamlad mängd sorterat och osorterat skräp från offentlig miljö.

Förtydligande

I indikatorerna ingår skräp från avfallsbehållare och skräpföremål runtom behållare, i ton per år. Skräp på marken runt behållarna ingår för att detta hämtas samtidigt som behållarna töms.

Motivering

Enligt lagkrav[15] ska kommunen samla in avfall som består av pappers-, plast-, glas- och metallförpackningar på större torg, parker och andra populära platser från och med år 2026. Plastförpackningar ska dessutom samlas in på andra populära platser där det uppkommer betydande mängder sådant förpackningsavfall. Detta väntas bidra till att huvudmålet nås.

Kommunen behöver mäta både sorterat och osorterat skräp som samlas in från populära platser; dels för att få rätt ersättning från producenterna för förpackningsavfallet, dels för att följa upp huvudmålet.

Indikatorer

A. Insamlad mängd sorterat skräp från offentlig miljö.

B. Insamlad mängd osorterat skräp från offentlig miljö.

Målansvarig

Kommunen.

15 6 kap. 8 § Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.

Översikt av periodmål

Detta är en översikt av periodmålen för 2027–2029, där du kan härleda vilket huvudmål som ligger till grund för periodmålen. Översikten ger dig även, i högra kolumnen, en bild av varför respektive periodmål prioriteras för perioden 2027–2029.

De flesta periodmål fortsätter från förra perioden, men ofta med vissa omformuleringar för att göra målet tydligare. Många periodmål har fått målvärden för att göra uppföljningen lättare. En del periodmål har också flyttats till ett annat målområde, då arbetet nu går från att skapa förutsättningar, arbetssätt eller system till att faktiskt minska avfallsmängderna, öka återvinningen etcetera.

Målområde 1. System efter behov

1.1 Huvudmål 2021–2032

År 2032 har alla bättre tillgång till enkla och behovsanpassade system för hantering och insamling av material och avfall än 2021.

Periodmål 1.1.1 År 2029 har 100 procent av kommunens invånare och kommunens fastigheter insamling av förpackningar.	Fortsättning på tidigare periodmål, men delvis omformulerat och med ett målvärde. Enligt lagkrav[16] ska kommunen tillhandahålla fastighetsnära insamling för hushåll av avfall som består av förpackningar av papper, plast, glas och metall. 16 6 kap. 4 § Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar och 3 kap. 1 § och 1a § avfallsförordning (2020:614).
Periodmål 1.1.2 År 2029 har en handlingsplan tagits fram med målet att alla publika insamlingsplatser för avfall är tillgänglighetsanpassade år 2032.	Fortsättning på tidigare periodmål, men delvis omformulerat. Den nya lagstiftningen gör att antalet insamlingsplatser kan komma att minska, varför det är rationellt med mål om en handlingsplan snarare än konkreta åtgärder i detta läge.
Periodmål 1.1.3. År 2029 anser 10 procentenheter fler av kommunens invånare att insamlingen av grovavfall är ganska eller väl anpassad efter hushållets behov, jämfört med år 2026.	Nytt periodmål, men indikatorn är samma som huvudmålets indikator. Målvärdet är satt med hänsyn till kommunernas olika utgångslägen. Grovavfallsinsamlingen är en viktig del av avfallshanteringen. För att förbättra återvinningen av grovavfall och därmed nå återvinningsmålen (se målområde 3) krävs system som är anpassade efter invånarnas behov.
Periodmål 1.1.4. År 2029 anser 70 procent av invånarna att systemet för insamling av förpackningar är ganska eller mycket väl anpassat efter hushållets behov.	Nytt periodmål för att mäta invånarnas upplevelse av insamlingssystemet. Det är inte realistiskt att tro att samtliga invånare ska anse att systemet fullt ut är anpassat efter hushållets behov, men kundnöjdheten är en mycket viktig aspekt.

1.2 Huvudmål 2021–2032

År 2032 har kommunen säkerställt en långsiktigt hållbar infrastruktur för material och avfallsflöden.

Periodmål 1.2.1. År 2029 har kommunen rutiner för att säkerställa att yta för insamling av förpackningar reserveras i samband med samhällsbyggnadsprocesser.	Fortsättning på tidigare periodmål. Endast årtalet är ändrat.

1.3 Huvudmål 2021–2032

År 2032 är kommunen, genom SÖRAB, ett föredöme i arbetet med att påverka och kontrollera material- och avfallsflöden för att minimera negativ miljö- och klimatpåverkan.

Inga periodmål har satts då detta fångas upp av huvudmålets indikatorer.

Målområde 2. Avfall förebyggs

2.1 Huvudmål 2021–2032

Avfallsmängderna har minskat med minst 20 procent från 2021 till 2032.

Periodmål 2.1.1. År 2029 anser 70 procent av kommuninvånarna att de har goda förutsättningar att återbruka produkter och material.	Fortsättning på tidigare periodmål, men omformulerat. Genom att arbeta med återanvändning går det att förebygga avfall och minska avfallsmängderna.
Periodmål 2.1.2. År 2029 har avfallsmängderna minskat med minst 15 procent jämfört med år 2021.	Nytt periodmål. Enligt huvudmålet ska avfallsmängderna ha minskat med 20 procent till 2032 och det är då rimligt med en minskning på 15 procent till 2029.

2.2 Huvudmål 2021–2032

Mängden mat- och restavfall har minskat med minst 25 procent från 2021 till 2032.

Inga periodmål har satts då detta fångas upp av andra periodmål.

2.3 Huvudmål 2021–2032

Mängden avfall från kommunala offentliga verksamheter har minskat med minst 20 procent från 2023 till 2032. Enligt huvudmålet ska avfallsmängderna ha minskat med 20 procent till 2032 och då är det rimligt med en minskning på 15 procent till 2029.

Periodmål 2.3.1. År 2029 har mängden avfall från kommunala offentliga verksamheter minskat med minst 15 procent jämfört med år 2023.	Fortsättning på tidigare periodmål, men omformulerat. Det är av största vikt att det avfallsförebyggande arbetet inte bara förväntas utföras av hushållen utan att även kommunen tar sitt ansvar och föregår med gott exempel.

Periodmål 2.3.2. År 2029 har kommunen rutiner för upphandling och inköp av varor, material och tjänster för att minska avfallsmängderna.	Fortsättning på tidigare periodmål, men omformulerat. Kommunen ska vara en förebild i arbetet med att minska avfallsmängderna och kunna sprida goda exempel.
Periodmål 2.3.3. År 2029 har kommunen rutiner och system för att följa upp mängden återbrukat byggmaterial och inventarier i kommunkoncernens fastigheter.	Fortsättning på tidigare periodmål inom målområde 1, där fokus var att ta fram rutiner. Återbruk är nödvändigt för att nå de nationella miljökvalitetsmålen kring bygg- och rivningsavfall. För att se om målen nås krävs också metoder för att följa upp hur mycket som återbrukas.
Periodmål 2.3.4. År 2029 arbetar kommunen aktivt med att förebygga, återanvända och återvinna massor.	Fortsättning på ett tidigare periodmål inom målområde 1, där fokus var att ta fram rutiner. Rutinerna behöver nu omsättas i praktiskt arbete.
Periodmål 2.3.5. År 2029 är mängden textilier i restavfallet max 2 kg/invånare.	Fortsättning på tidigare periodmål om textil inom målområde 3. Eftersom fokus i arbetet med textil är att förebygga textilavfall är periodmålet omformulerat och flyttat till målområde 2.

Målområde 3. Material cirkulerar

3.1 Huvudmål 2021–2032

År 2032 materialåtervinns eller återanvänds minst 60 procent av det kommunala avfallet.

Periodmål 3.1.1. År 2029 återanvänds eller materialåtervinns minst 40 procent av det grovavfall som lämnas till kommunen eller till SÖRAB.	Fortsättning på tidigare periodmål och med ett målvärde. Formulering liknar huvudmålet men omfattar enbart grovavfall. Procentsatsen i periodmålet är satt utifrån grovavfallets andel av total mängd kommunalt avfall och är en uppskattning av vad som behövs för att nå huvudmålet.

3.2 Huvudmål 2021–2032

Mängden avfall i restavfallet som hade kunnat hanteras via annat etablerat insamlingssystem har minskat med minst 90 procent från 2021 till 2032.

Periodmål 3.2.1. År 2029 har mängden avfall i restavfallet som hade kunnat hanteras via annat etablerat insamlingssystem minskat med minst 70 procent jämfört med 2021.	Nytt periodmål som är en nedbrytning av huvudmålet, med samma formulering men med en lägre procentsats.

3.3 Huvudmål 2021–2032

År 2032 återvinns eller återbrukas minst 70 procent av icke-farligt bygg- och rivningsavfall.

Periodmål 3.3.1 År 2029 arbetar kommunen aktivt med att öka materialåtervinningen av bygg- och rivningsavfall i kommunkoncernen.	Nytt periodmål, framtaget för att kommunerna ska komma i gång med arbetet inom de egna verksamheterna.

3.4 Huvudmål 2021–2032

År 2032 deponeras som mest 2 kg kommunalt avfall per invånare och år.

Inga periodmål har satts då detta huvudmål redan uppnås.

Målområde 4: Matavfall

4.1 Huvudmål 2021–2032

Mängden matavfall i restavfallet har minskat med minst 90 procent från 2021 till 2032.

Periodmål 4.1.1. År 2029 har mängden matavfall i restavfallet minskat med 70 procent jämfört med år 2021.	Fortsättning på tidigare periodmål, med samma formulering som huvudmålet men med en lägre procentsats.

4.2 Huvudmål 2021–2032

År 2032 har matsvinnet per invånare halverats jämfört med 2021.

Periodmål 4.2.1. År 2029 har matsvinnet från kommunala offentliga verksamheter minskat jämfört med år 2026.	Fortsättning på tidigare periodmål. Minskning av mängden matsvinn är prioriterat enligt nationella etappmål och enligt den nationella avfallsplanen.
Periodmål 4.2.2. År 2029 har matsvinnet per invånare halverats jämfört med 2021.	Nytt periodmål för att inte bara fokusera på de kommunala offentliga verksamheterna utan även på hur kommunen kan få invånarna att ändra beteende. Minskning av mängden matsvinn är prioriterat enligt nationella etappmål och enligt den nationella avfallsplanen.

4.3 Huvudmål 2021–2032

År 2032 hanteras allt insamlat matavfall så att växtnäring och energi kan tas tillvara. Matavfallet är så rent att biogödseln som generas vid biologisk behandling kan användas på åker- eller skogsmark.

Periodmål 4.3.1. År 2029 har andelen sorterat matavfall som går till förbränning minskat jämfört med år 2026.	Fortsättning på tidigare periodmål, men omformulerat.

Målområde 5. Skräp och nedskräpning

5.1 Huvudmål 2021–2032

År 2032 har nedskräpning i offentlig miljö halverats jämfört med 2020.

Periodmål 5.1.1. År 2029 har kommunen en genomförandeplan för att arbeta systematiskt med hantering av nedskräpning via olika kommunikationsinsatser.	Fortsättning på tidigare periodmål, men målet skärps genom att konkretisera arbetet genom att ta fram en genomförandeplan med aktiviteter.
Periodmål 5.1.2. År 2029 omfattar kommunens genomförandeplan för arbete mot nedskräpning även nedskräpning i sjöar, vattendrag och hav.	Fortsättning på tidigare periodmål, men målet skärps genom att konkretisera arbetet genom att ta fram en genomförandeplan med aktiviteter.

5.2 Huvudmål 2021–2032

År 2032 upplever minst 90 procent av kommunens invånare att nedskräpning i offentlig miljö har minskat jämfört med 2020.

Periodmål 5.2.1. År 2029 upplever 10 procentenheter fler av kommunens invånare att det är rent eller mycket rent på allmänna platser i kommunen jämfört med år 2026.	Fortsättning på tidigare periodmål, men något omformulerat och med ett målvärde.

5.3 Huvudmål 2021–2032

År 2032 har mängden osorterat skräp som samlas in från offentlig miljö halverats jämfört med 2023.

Periodmål 5.3.1. År 2029 kan kommunen redovisa insamlad mängd sorterat och osorterat skräp från offentlig miljö.	Fortsättning på tidigare periodmål, men omformulerat då systemen nu finns på plats. Många kommuner mäter fortfarande inte sorterat och osorterat skräp, vilket gör det omöjligt att följa upp om huvudmålet nås eller ej.

Lätt att göra rätt är norra Storstockholms gemensamt framtagna avfallsplan.
Läs mer om avfallsplanen på din kommuns hemsida eller på sörab.se.

DANDERYDS KOMMUN
JÄRFÄLLA
Lidingö stad
Sollentuna
SOLNA STAD
Sundbybergs stad
TÄBY
UPPLANDS VÄSBY
Vallentuna kommun

SÖRAB